

Paraenesis De Eleemosyna

Alardus <Aemstelredamus>

[Köln], 1545

VD16 A 1250

Liberaliter atque syncere idque semper (modo affatim abundeque suppetat) largiendum esse, hoc est, ut nostra abundantia aliorum suppleat inopiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63012)

DE ELEMOSYNA.

Quantum siue quatenus erogandum.

Hieronimus ad Paulinum, Præter uictum & uestitū, & manifestas necessitates nihil cuiq̄ tribuas, ne filiorū panes, canes comedant. Ambro. in lib. de officijs. Dñs nō uult simul effundi opes: sed dispensari Nisi forte ut Heliseus q̄ boues suos occidit, & pauit pauperes ex eo quod habuit, ut nulla cura teneret domestica, sed relictis om̄ibus in disciplinam se propheticam daret. Gregorius, Secūdo, seruo dei, in ipsa autem liberalitate modus adhibendus est rerū & personarum. Rerum, ut non omnia uni, sed singulis quædam præstentur, ut pluribus prodesse possimus. iuxta illud prophetæ: Disper sit dedit pauperibus. Personarum, ut primum iustis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia homines sunt, sed quia peccatores.

Liberaliter atque sincere idque semper (modo affatim abunde que suppetat) largiendum esse, hoc est, ut nostra abundantia aliorum suppleat inopiam.

Gregorius Neocæsariensis episcopus in metaphrasi in Ecclesiasten, capite undecimo: Mitte panem & cæt. Iustum est, panem & cætera huius uitæ necessaria communicare hominibus, tamen si perituum uideatur beneficium, ac si quis in aquam proiciat panem. Apparebit autem procedente tempore non inutilem tibi fore misericordiam. Da autem liberaliter, & diuide pluribus, sua tamen cuique. Nesciens enim quid superueniens dies allaturus sit.

DE ELEEMOSYNĀ.

Ecce nubes aliquādiu pluuias suas cohibent interdum, quæ postea largum imbrem super terram depluunt. Neque arbor ulla est, quæ semper stet. Eā enim licet homines non succidant, uento tamen olim subuertetur. Qui obseruat uentum &c. Multi sunt qui à cælo futura uolunt prænoscere. At quis nubes respiciens, & uētum expectans, uel messem uel uentilationem ob persuasiunculam friuolam intermitteret? Sane opera dei, p̄inde nobis ignota sunt, ut fructus prænantium, quos ignoramus quales futuri. Qui igitur in tempore semētem fecerit, fructus etiam comedet, quando tempus suum in stabit, quamuis incertum, quænam ex his quæ plantauimus meliora erunt, tamen si in bonum cedant omnia. Ex Neoterioco in Ecclesiasten capite undecimo: Da partes septem, nec non & octo, quia ignoras quod futurum sit mali super terram. Horratur ad faciendam eleemosynam, sed faciendam largiter, & copiose, non ad tempus tantum, sed quamdiu uita comes fuerit: denique ad faciendam sincere, ut respectus non sit ad aliquid, ad quod respicere non conuenit, non ad laudem humanam, non ad quæstū, aut aliud tale, sed ad gloriam diuinā, & ut peracta uita præsentis, mercedem hinc habeas apud dominū. Si repletæ fuerint nubes, imbrem super terram effundent. Adhuc ei sermo est de eleemosyna, & ingr, (si repletæ fuerint nubes) id est, si nubes in cælo condensatæ fuerint, cælumque totum nubibus obtectur, fere imbrem in terram effundent. Ita etiam diuites, quorum promptuaria plena, oues fœtosæ, boues crassi sunt, de suis copijs largiter effundere, in

DE ELEEMOSYNA.

aridos fameque reptantes pauperes, eleemosynam debent. Et animaduertendum quod inquit, (Si repletæ fuerint nubes) non autem, si rare sint, uel paucæ. Nam si paucæ & raræ nubes sint, non ita fere sequitur pluuia. Ita non oportet si paululū sit quod possidemus, ut illud conferamus in usus pauperum. Non enim uult Paulus sic nos largiri, ut alijs sit remissio, nobis afflictio, sed ut nostra abūdantia, aliorum inopiam suppleat. Quanquā qui etiam de necessitate sua subtrahit, confertque subleuandis pauperibus, rem supra modum gratam domino & acceptam facit. Ac nemo ad id obstringitur.

Augustinus in præfatione Psalmi 31. Bonum enim opus intentio facit, intentionem fides dirigat: non ualde attendas quid faciat homo, sed quid cum facit aspiciat. Idem in sermone domini in monte, lib. 2. ca. 3. & 4. Deum nō cui datur, sed quo animo datur attendere. Augustinus de ciuitate dei ad Marcellum, libro 21. capite, 27. Quia in auferendis rebus alienis longe plura diripiunt, ex quibus per exigua pauperibus largiendo Christum se ad hoc pascere existimant, ut licentiā malefactorum ab illo se emis- se, uel quotidie potius emere credentes, securi dam- nabilia tanta committant. Qui si pro uno scelere omnia sua distribuerent indigentibus membris Christi, nisi desisterent a talibus factis, habēdo cha- ritatem, quæ non agit perperam, aliquid eis pro- desse non posset. Qui ergo dignas pro suis peccatis eleemosynas facit, prius eas facere incipiat à seip- so. Indignum est enim ut in se nō faciat, qui facit in proximum, cum audiat dicētem dominum: Diliges

D

DE ELEEMOSYNA

proximum tuum tanquam teipsum. Itemque audi-
at: Miserere tuæ animæ placens deo. Hæc ergo ele-
mosynam, id est, ut deo placeat, non faciens animæ
suæ, quomodo dignas pro peccatis suis eleemosy-
nas facere dicendus est? Ad hoc enim & illud scrip-
tum est: Qui sibi malignus est, cui bonus erit? Ora-
tiones quippe adiuvant eleemosynæ. Et ut ique in-
tuendum est quod legimus, Fili peccasti, ne adicias
iterum, & de præteritis tuis deprecare, ut dimittan-
tur tibi. Propter hoc ergo eleemosynæ faciendæ
sunt, ut cū de præteritis peccatis deprecamur, exau-
diamur, non ut in eis perseverantes, licentiam male
faciendi nos per eleemosynas comparare credamus.
Ideo autem dominus & dextris eleemosynas ab eis
factas, & sinistris non factas se imputaturum esse
prædixit, ut hic ostenderet quātum ualcant eleemo-
synæ ad priora delenda, non ad perpetua impune
committēda peccata. Tales autem eleemosynas nō
dicendi sunt facere, quia uitam nolunt à consuetudi-
ne scelerum in melius commutare. Quia & in hoc
quod ait: Quando uni ex minimis meis non feci-
stis, mihi non fecistis: ostendit eos non facere etiā,
quando se facere existimant. Si cum Christiano esu-
rienti panem tanquam Christo darent, profecto si
bi panem iustitiæ, quod ipse Christus est non nega-
rent. Quoniam deus, non cui detur, sed quo animo
detur attendit. Qui ergo Christum diligit in Chri-
stiano, hoc animo ei porrigit eleemosynā, quo acce-
dit ad Christum, non quo uult recedere impunitus à
Christo. Tanto enim magis quisque deserit Chr̄m,
quanto magis diligit quod improbat Christus.

DE ELEEMOSYNA.

Augustinus homilia decimaquarta, Omnes paupes quos uidetis, potuit illos Christus pascere quod per coruum Heliam pascit, & tamen, & ipsi Heliam subtraxit coruum, ut a uidua pasceret, non Heliam prestitit, sed uiduae. Quoniam ergo deus paupes facit, quia ipse non uult, ut ipsi habeant, quoniam facit pauperes, probat diuites. Sic enim scriptum est: Pauper & diues occurrerunt sibi. Vbi sibi occurrerunt? In hac uita. Natus est ille, natus est & ille, inuenerunt se, occurrerunt sibi. Et quod fecit illos ambos? dominus. Diuitem uero pauperem adiuuaret: pauperem uero diuitem probaret, per uiribus suis unusquisque faciat. Non sic faciat, ut ipse patiat angustias. Non hoc dicimus. Supflua tua necessaria sunt alijs. Audistis modo cum euangelium legeret. Quicumque dederit calicem aque frigidae uni ex minimis meis, propter me, non perdet mercedem suam. Regnum caelorum uenale proposuit, & precium eius calicem aque frigidae esse uoluit. Sed quoniam est pauper qui facit eleemosynas, tunc debet eleemosynae eius esse calix aque frigidae. Qui plus habet plus faciet. Vidua illa de duobus minutis fecit. Zacheus dimidium rerum suarum dedit, & ad reddendas fraudes suas, aliud dimidium reseruauit. Eleemosynae illis pro sunt, quod uitam mutauerunt. Das enim Christo egenti, ut peccata tua redimas propter ita. Nam si ideo illi das, ut liceat tibi semper impune peccare, non Christum pascis, sed iudicem corrumpere conaris. Ergo ad hoc facite eleemosynas, ut uestrae orationes exaudiatur, & adiuuet uos deus ad uitam in melius commutandam. Et quod commutatis eadem uitam in melius commutate, ut per eleemosynas & orationes deleantur mala uestra praeterita, & futura bona ueniant sempiterna.

D ij

DE E L E E M O S Y N A.

Augustinus sermone 60. de tempore, feria sexta post dominicam in 59. sermone tertio. Qui enim ideo facit eleemosynam ut ab hominibus se laudari desideret, etiam si occulte fecerit, publice facit, quia laudem ab hominibus quærit: Qui uero eleemosynam pro solo amore dei facit, ut ad opus bonum illū reliqui imitentur, & non ipse sed dominus collaudetur, etiam si publice faciat eleemosynā absconse facit, quia pro eleemosyna illa nō hoc quod uidetur, sed quod nō uidetur desiderat, nec ab hominibus laudem, sed mercedem a deo optat accipere. Augustinus de tempore sermone 60. feria sexta post dominicā in 50. sermo. 3. Nam & illud quod dicit dominus, Nesciat sinistra tua quid faciat dextera, ad hoc quod supra diximus pertinere cognoscit. In dextera em̄ intelligitur amor dei, in sinistra uanitas uel cupiditas mundi. Si pro laude humana dederis eleemosynam, totum sinistra facit, dextera omnino nihil facit. Si uero pro remissione peccatorum & amore uitæ æternæ eleemosynam dederis, totum dextera facit. Quid est ergo, Nesciat sinistra tua quid faciat dextera? nisi quod facit amor dei, non corrūpat aut perdat uanitas uel cupiditas mundi. Augustinus de sermone domini in monte, libro 2. capite 5. Te autē faciente, inquit, eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Ergo illi sic faciunt, ut sciat sinistra eorum, quid faciat dextera eorū. Quod igitur in illis culpatum est, hoc tu facere uetaris. In illis autem hoc culpatum est, quod ita faciunt ut laudes hominum quærant. Quapropter nihil consequentius sinistra uidetur significare, quā ipsam

D E E L E E M O S Y N A .

delectationem laudis. Dextera autem significat intentionem implendi praecepta diuina. Cum itaque conscientiae facientis eleemosynam miscet se appetitio laudis humanae, fit sinistra conscientia operis dexterę: nesciat ergo sinistra tua quid faciat dextera tua, id est, non se misceat conscientiae tuae laudis humanae appetitio, cum in eleemosyna facienda diuinum praeceptum contendis implere, ut sit eleemosyna tua in absconso. Quid est in abscondito, nisi in ipsa bona conscientia, quae humanis oculis demonstrari non potest, nec uerbis aperiri. Quandoquidē multi multa metiuntur. Quapropter si dextera intrinsecus agit in abscondito, ad sinistram pertinent omnia exteriora, quae sunt uisibilia & temporalia. Sit ergo eleemosyna tua in ipsa consciētia, ubi multi eleemosynam faciunt bona uoluntate, etiam si pecuniam, uel si quid aliud est, quod inopi largiēdum est non habent. Multi autem foris faciunt, & intus non faciunt, q̄ uel ambitione, uel alicuius rei temporalis gratia uolunt misericordes uideri, in quibus sola sinistra operari existimanda est. Ambrosius libro officiorum capite 9. Neque ergo abnuo liberalitatibus in pauperes factis posse minui peccatum, sed si fides commendet expensas. Quid enim prodest collatio patrimonij, sine gratia charitatis? Sunt qui iactantiam solam decore largitatis affectent, ut eo se probatos uulgo uelint quod sibi nihil relinquerint, sed dum praesentis seculi mercedē requirunt, non recondunt in futurum, & quia hic peperunt mercedem suam, illic sperare non possunt. Sunt q̄ opes suas tumultuario mētis impulsu nō iu-

D B E L E E M O S Y N A

dicio perpetuo, ubi ecclesie contulerunt, postea reuocandas putarunt, quibus nec prima merces rata est, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium.

Quando precipue pauperibus erogandū est.

Augustinus de tēpore sermo. 2. dñica 3. aduentus dñi. sermo. 1. Et licet hoc expediat, ut semper elemosynas facere debeamus, precipue tñ scētis solēnitatibus scđm uires nās abundātius erogemus, paupes ante oīa frequentius ad cōuiuū reuocemus. Nō em̄ est iustū, ut in scētā solēnitate in populo Chřiano ad unū dñiūm p̄tinentē alij inebrientur, alij famis piculo crucient̄. Et nos, & oīs populus unius dñi serui sumus, uno p̄cio redēpti sumus, pari cōditiōe in hunc mundū intrauimus, simili etiā exitu migraturi sumus. Et si bñ agimus, ad unā beatitudinē pariter ueniemus. Et q̄re paup tecum non capiat cibum, q̄ tecum accepturus est regnū? Quare paup nō accipiat ueterē tuni. ā, q̄ tecū recepturus est immortalitatis stolā? Quare paup nō mereat panē tuū, q̄ tecum merui accipere baptismi sacramētū? Cur indignus est accipere reliq̄as ciborū tuorū. qui tecū ad cōuiuū inuitatus est angelorū? Audite frēs, audite nō meū, sed dñi cōmune p̄ceptū. Sic em̄ ait in euang. Cū facis prādium aut cōnā, noli inuitare diuites, q̄ te itē inuitēt, & fiat tibi retributio, sed uoca pauperes & claudos, & beatus eris, q̄ nō habent vñ retribuāt tibi, retribuēt aut tibi in retributiōe iustorū. Sed dicit aliq̄s, Ergo amicos & parētes non debeat ad cōuiuū reuocare? Rogandi sunt & parentes & uicini, sed rarius rogandi sunt.